

Tlačová správa. Bratislava, 29. 1. 2024

Čo si myslia doktorandi o kvalite vzdelávania? Prvé výsledky celoslovenského prieskumu.

Doktorandi patria k svedomitým študentom. Zaujímajú sa o možnosti zlepšovania vzdelávania. Skoro všetci dokážu publikovať výsledky svojej vedeckej práce. Avšak len štvrtina navštívi zahraničné partnerské pracoviská. Chceli by však viac pozornosti od svojich školiteľov a lepšie organizovanie doktorandského vzdelávania.

Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo (SAAVŠ) zverejnila tematickú správu o prvotných zisteniach z prieskumu názorov študentov a čerstvých absolventov 3. stupňa vysokoškolského vzdelávania na kvalitu štúdia [+dokument+ \(saavs.sk\)](https://saavs.sk).

Prieskum sa uskutočnil online v mesiacoch október – november 2023. Do prieskumu boli pozvaní všetci doktorandi registrovaní v SR, aktívne sa zapojilo 1 525 respondentov. Návratnosť dotazníkov presiahla 21 %.

Cieľom prieskumu bolo zistiť **vnímanie kvality vzdelávania** študentmi na 3. stupni vysokoškolského vzdelávania v Slovenskej republike. V súlade s princípmi zabezpečovania kvality v Európe šlo nielen o zisťovanie ich **názorov na napĺňanie cieľov vzdelávania**, ale **aj o skúsenosti doktorandov a absolventov doktorandského štúdia so samotným vzdelávaním**.

Tematická správa prináša prvé výsledky týkajúce sa vnímania kvality poskytovaného doktorandského štúdia z pohľadu študentov, zameriava sa na vyhodnotenie odpovedí na zatvorené otázky, v niektorých prípadoch aj v druhostupňovom triedení. Po úplnom spracovaní všetkých odpovedí zverejníme sumárnu správu aj s ďalšími triedeniami a spracovaním odpovedí na otvorené otázky, t. j. s voľne formulovanými odpoveďami.

Realizáciu zámeru zabezpečovala Ing. Jana Stovíčková s kolegami. S prípravou prieskumu pomohla Študentská rada vysokých škôl, ako aj viacerí doktorandi pri testovaní dotazníka. Prieskum podporilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

„Z môjho pohľadu je pozitívnym zistením vysoký záujem doktorandov zapojiť sa do prieskumu (1525 čo je viac ako 21% všetkých registrovaných študentov v SR), ďalej celkovo pozitívny postoj k štúdiu (2/3 študentov sú spokojní) a publikovanie vlastných vedeckých výsledkov študentov k ukončeniu štúdia,“ povedal Robert Redhammer, predseda výkonnej rady agentúry.

„Za negatívne zistenia považujem skutočnosť, že len štvrtina respondentov absolvovala zahraničný študijný pobyt a tiež vysoké percento (15%) doktorandov deklarujúcich veľmi nízku frekvenciu odborného vedenia zo strany školiteľa. To je až zarážajúce.

Za dôležité považujeme preukázanie súvisu medzi zriedkavým odborným vedením zo strany školiteľov (menej ako raz za mesiac alebo vôbec) a negatívnym vnímaním kvality štúdia vrátane mnohých ďalších aspektov. To zároveň dáva návod vysokým školám, ako môžu relatívne rýchlo zlepšiť vnímanú kvalitu vzdelávania,“ vysvetľuje Redhammer.

„Predpokladáme, že sa v prieskume (negatívne) premieta aj dôsledok covidovej pandémie,“
dodáva.

Získali sme pohľad aj na očakávania doktorandov, v čom by sa malo poskytovanie štúdia
zlepšiť.

Agentúra bude doktorandskému štúdiu venovať zvýšenú pozornosť.

Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo (SAAVŠ) je nezávislá verejnoprávna inštitúcia realizujúca externé zabezpečovanie a zlepšovanie kvality vysokoškolského vzdelávania v Slovenskej republike. Postupuje podľa Štandardov a usmernení pre zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania v Európskom vysokoškolskom priestore ESG. Agentúra je zapísaná v Európskom registri zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania EQAR. V súčasnosti posudzuje systematické zabezpečovanie kvality vzdelávania na všetkých 33 slovenských vysokých školách.

www.saavs.sk

Najvýznamnejšie zistenia a odporúčania

Z doterajšieho vyhodnocovania prieskumu považujeme za najzávažnejšie tieto zistenia:

1. Do prieskumu sa zapojilo pomerne vysoké percento doktorandov. Celkovo 1 525 vyplnených dotazníkov predstavuje návratnosť viac ako 21 %.
2. V odpovediach prevažuje celková spokojnosť s doktorandským štúdiom – až 70 % respondentov je celkovo spokojných s poskytovaným štúdiom a 13 % je nespokojných. Neutrálny postoj vyjadrila približne šestina respondentov.
3. Prieskum preukázal priamu súvislosť medzi vnímaním odborného vedenia doktoranda školiteľom a celkovou spokojnosťou s doktorandským štúdiom. Ukázal sa priamy vzťah medzi frekvenciou, v ktorej sa študentom ich školitelia odborne venujú, a vnímaním kvality vzdelávania z pohľadu doktoranda.
4. Zriedkavý odborný kontakt školiteľa s doktorandom – menej často ako raz za mesiac – sa týka každého siedmeho respondenta, čo je pomerne vysoký podiel.
5. Celková spokojnosť je nižšia u študentov po dizertačnej skúške. Keďže ide o študentov, ktorí boli v doktorandskom štúdiu najviac postihnutí dôsledkami covidovej pandémie, usudzujeme, že tento fenomén môže súvisieť aj s ich izoláciou od fyzickej prítomnosti na vzdelávacom pracovisku, resp. od školiteľa.
6. Prieskum sledoval aj napĺňanie cieľov vzdelávania v štruktúre požiadaviek podľa kvalifikačného rámca EHEA. Podiel pozitívnych odpovedí bol približne na úrovni 70 %, čo sa dá interpretovať ako čiastočné napĺňanie jednotlivých požiadaviek kvalifikačného rámca. Najslabšie zastúpenie malo získavanie zručností v oblasti manažmentu projektov (len 30 %). Výrazne kritickejšie vnímanie napĺňania cieľov vzdelávania majú respondenti, ktorým sa školiteľ odborne venuje len zriedkavo (menej často ako raz za mesiac).
7. Za pozitívne považujeme, že vyše 80 % respondentov – čerstvých absolventov uviedlo, že už publikovalo časť svojich výskumných výsledkov, väčšinou vo vedeckom časopise indexovanom v databázach (WoS, Scopus). Nepriamo to tiež znamená, že väčšina školiacich pracovísk akceptuje požiadavky kvalifikačného rámca: tretí stupeň vysokoškolského vzdelávania má byť založený na intenzívnej vedeckej práci a časť výsledkov doktorandovej práce má byť publikovaná.
8. Negatívne možno vnímať častú absenciu zahraničnej praxe/stáže: takmer tri štvrtiny (74 %) respondentov uviedli, že sa nezúčastnili na výskumnom pobyte v zahraničí. To je alarmujúco vysoké percento. Získavanie cenných skúseností z iných renomovaných pracovísk s rovnakým alebo podobným zameraním predstavuje obohatenie pre samotného študenta, ale aj pre vysielajúce pracovisko.
9. V sociálnej oblasti pozitívne možno hodnotiť skutočnosť, že štipendium – u väčšiny tých, ktorí ho dostávajú – v prevažnej miere pokrýva ich bežné náklady.
10. Respondenti mali možnosť označiť oblasti, v ktorých vidia potrebu zlepšení. Najčastejšie indikovali potrebu zvýšiť financie na výskum, zaškolenie nových doktorandov a zmenu organizácie doktorandského štúdia. Pokiaľ prvá téza je hlboko zakorenená vo verejnosti, ďalšie poukazujú na nutnosť lepšej organizácie a zabezpečenia doktorandského štúdia na vysokých školách.

11. Respondenti, ktorým sa školiteľ venuje menej ako raz za mesiac, najčastejšie uvádzali potrebu zlepšiť prístup školiteľa, organizáciu doktorandského štúdia, zaškolenie nových doktorandov a zlepšenie vedeckej úrovne pracoviska.
12. Doktorandi externej formy štúdia vnímajú výraznejšiu potrebu zlepšiť prístup k zahraničnej literatúre a databázam.

Z uvedených zistení agentúra odporúča vysokým školám, aby sa venovali zvýšenú pozornosť

1. systémovému zabezpečeniu práce školiteľov; už z prvotných výsledkov prieskumu sa táto oblasť ukazuje ako kľúčová na zlepšenie vzdelávania v treťom stupni vysokoškolského štúdia;
2. podpore zahraničných stáží doktorandov, ako krátkodobých, tak aj strednodobých, a
3. podpore doktorandov externej formy štúdia v prístupe k zahraničnej odbornej a vedeckej literatúre a k databázam.

Agentúra trvalo venuje doktorandskému štúdiu zvýšenú pozornosť; aj preto pristúpi k cieľenej diskusii na tému jeho zlepšovania.

Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo (SAAVŠ) je nezávislá verejnoprávna inštitúcia realizujúca externé zabezpečovanie a zlepšovanie kvality vysokoškolského vzdelávania v Slovenskej republike. Postupuje podľa Štandardov a usmernení pre zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania v Európskom vysokoškolskom priestore ESG. Agentúra je zapísaná v Európskom registri zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania EQAR. V súčasnosti posudzuje systematické zabezpečovanie kvality vzdelávania na všetkých 33 slovenských vysokých školách.

www.saaavs.sk